

Funktionsrätt Sveriges plattform för socialförsäkringen

Rätten till ekonomisk trygghet

Funktionsrätt Sveriges vision

Ett samhälle för alla är ett samhälle där alla människor är delaktiga på lika villkor och möts med respekt, oavsett funktionsförmåga.

Ett samhälle som tar tillvara allas olikheter är ett rikt samhälle.

Varje människa oavsett funktionsförmåga har rätt till ekonomisk trygghet och goda levnadsvillkor.

För den som inte kan arbeta ska en bra socialförsäkring ge förutsättningar för detta.

Funktionsrätt Sveriges medlemsförbund har på ordförandemöte 2014 enats om denna plattform, som ligger till grund för vårt fortsatta intressepolitiska arbete kring socialförsäkringen.

Utgångspunkter

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Artikel 28: Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Konventionsstaterna erkänner rätten:

- för personer med funktionsnedsättning till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj.
- att för personer med funktionsnedsättning, särskilt kvinnor och flickor, och för äldre personer med funktionsnedsättning säkerställa tillgång till sociala trygghetsprogram och fattigdomsbekämpningsprogram.
- att för personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga som lever under fattiga förhållanden säkerställa tillgång till stöd från staten med utgifter som är relaterade till funktionsnedsättning.

Nationella mål för funktionshinderspolitiken

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund
- Samhället utformas så att människor med funktionsnedsättningar i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- Jämlikhet i levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Så här ser det ut idag

Trots att vi har en socialförsäkring som ska ge skydd när man inte kan arbeta, har många människor med funktionsnedsättning stora svårigheter att försörja sig och tvingas leva ett liv med lägre levnadsstandard. Socialförsäkringen är inte anpassad efter människors olika förutsättningar.

Livslång fattigdom

För många personer med funktionsnedsättning måste socialförsäkringen fylla en långvarig, ibland livslång, funktion för att möjliggöra ett arbete efter den egna förmågan. Socialförsäkringen är också tänkt att garantera en försörjning för den som helt saknar arbetsförmåga och som i stället för arbete behöver ta del av annan meningsfull sysselsättning. Problemet är att Socialförsäkringen är skapad som en omställningsförsäkring, den ger inget långvarigt skydd. Det kommunala försörjningsstödet blir ett permanent alternativ när socialförsäkringen är svag. Detta skapar en rad problem för hela familjen.

Sämre skydd

De låga ersättningsnivåerna i socialförsäkringen har lett till att principen om inkomstbortfall har satts ur spel. Allt färre klarar sin försörjning när de drabbas av sjukdom, om de inte har avtalsbaserade tilläggsförsäkringar eller privata sjukförsäkringar.

Privata försäkringar utestänger

Personer som står utanför arbetsmarknaden får aldrig del av det skydd som arbetsmarknadens parter

kan skapa. De avtalsbaserade försäkringarna omfattar bara de som har jobb. Många människor med funktionsnedsättning har dessutom svårt att teckna privata försäkringar.

Rehabiliteringskedjans konsekvenser

Rehabiliteringskedjans tidsgränser är statiska, de inträder efter ett visst antal dagar oavsett vilka insatser som den sjukskrivne fått för att faktiskt bli bättre. Oavsett sjukdom och den individuella situationen ska den försäkrade prövas mot andra arbetsuppgifter eller mot andra jobb. Det har medfört att många långvarigt sjuka har blivit utförsäkrade.

Samordningen brister

Bristen på gemensamma mål och bedömningsgrunder hos Arbetsförmedling, Försäkringskassa, sjukvård och socialtjänst gör att människor faller mellan stolarna. Inte sällan bedömer Försäkringskassan att en person är för frisk för sjukförsäkringen och Arbetsförmedlingen anser att samma person är för sjuk för att arbeta. Socialförsäkringen förutsätter en fungerande rehabilitering och habilitering. Den bristande rehabiliteringen är en huvudorsak till dagens problem i socialförsäkringen.

Så här vill vi ha det

Socialförsäkringen ska omfatta alla och vara gemensamt och solidariskt finansierad. Alla människor ska ges möjlighet att arbeta till hundra procent av sin förmåga och kunna försörja sig på det.

Socialförsäkringen ska utgå från den enskildes förutsättningar och behov.

Alla måste omfattas

Ekonomisk trygghet är en viktig grundbult i socialförsäkringen.

Personer med behov av långvariga stöd för sin försörjning ska omfattas, och garanteras en god levnadsnivå. Kan man inte behålla ett arbete på grund av sjukdom, ska man vara trygg i vetskapen om att man inte riskerar förlora sin försörjning. Ersättningsnivåerna ska leva upp till principen om inkomstbortfall.

Ökad flexibilitet

Kravet på omställning ska i sjukförsäkringen ta hänsyn till den individuella livssituationen och sjukdomsbilden. De fasta nivåerna inom socialförsäkringen behöver ersättas av flexibla nivåer. Ersättningen måste också ge större flexibilitet för varierande arbetsförmåga över tid.

Individanpassade beslut

Den medicinska grunden måste vara avgörande och varje person måste bedömas individuellt utifrån möjligheten att kunna försörja sig genom arbete. En professionell handläggning av tjänstemän med

rätt arbetsförutsättningar klarar detta utan att behöva schabloniserade verktyg som åsidosätter den individuella prövningen. Detta förutsätter förändrad lagstiftning.

Rättssäkerheten måste stärkas

Rättssäkerhet, transparens och förutsägbarhet är viktiga faktorer ur den enskildes synvinkel. Försäkringskassans och andra instansers beslut kan vara direkt livsavgörande. En människas rättsställning inom socialförsäkringen måste därför stärkas, till exempel möjligheten att själv agera när olika insatser uteblir, dröjer eller håller för låg kvalitet.

Förstärk den enskildes rätt

Handikappförbunden har väckt en rad förslag för att ge den enskilde starkare möjligheter att påverka sin situation. Däribland att överklagansmöjligheter behöver förtydligas, att rätten till en second opinion behöver införas, att en lekmanagranskning återinförs och att möjligheten till rättshjälp i socialförsäkringsmål införs.